

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

KONAČNA ODLUKA

O DOPUŠTENOSTI

Zahtjev br. 49910/06

Ljerka KOVAČ

protiv Hrvatske

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel) zasjedajući 23. kolovoza 2011. godine u vijeću u sastavu:

g. Anatoly Kovler, *predsjednik*,

gđa Nina Vajić,

g. Peer Lorenzen,

g. George Nicolaou,

gđa Mirjana Lazarova Trajkovska,

gđa Julia Laffranque,

g. Linos-Alexandre Sicilianos, *suci*,

i g. Søren Nielsen, *tajnik Odjela*,

uzimajući u obzir naprijed navedeni zahtjev podnesen dana 23. studenog 2006. godine,

uzimajući u obzir djelomičnu odluku od 11. ožujka 2010. godine,

uzimajući u obzir očitovanje koje je dostavila tužena država i odgovor na očitovanje koje je dostavila podnositeljica zahtjeva,

nakon vijećanja, odlučuje kako slijedi:

ČINJENICE

Podnositeljica zahtjeva, gđa Ljerka Kovač, je hrvatska državljanka rođena 1941. godine i živi u Varaždinu. Pred Sudom ju zastupa g. M. Fosin,

odvjetnik iz Varaždina. Hrvatsku vladu ("Vlada") zastupala je njena zastupnica gđa Š. Stažnik.

A. Okolnosti predmeta

Činjenično stanje predmeta kako su ga iznijele stranke može se sažeti kako slijedi.

1. Pozadina predmeta

Dana 5. siječnja 1998. godine podnositeljica zahtjeva je sklopila ugovor o zajmu kojime je kao zajmodavac pozajmila iznos od 5.000 njemačkih maraka (DEM) trgovačkom društvu A. uz mjesečnu kamatu od 2%. Trgovačko društvo se također suglasilo da će vratiti novac, zajedno s dospjelim kamatom, na traženje podnositeljice zahtjeva.

U kolovozu 1998. godine podnositeljica zahtjeva je podnijela građansku tužbu Općinskom sudu u Varaždinu protiv trgovačkog društva A., tražeći povrat zajma. U listopadu 1998. godine sud je presudio njoj u korist i naložio trgovačkom društvu da joj plati 17.600 hrvatskih kuna (HRK) zajedno s dospjelim zakonskom kamatom. Međutim, podnositeljica zahtjeva nije mogla provesti ovrhu te presude jer trgovačko društvo A. nije imalo nikakve imovine. U ožujku 2001. godine Trgovački sud u Varaždinu pokrenuo je skraćeni postupak za likvidaciju trgovačkog društva A.

U međuvremenu je podnositeljica zahtjeva u srpnju 1999. godine, zajedno s trideset osam drugih tužitelja (koji su također položili svoje uštede kod trgovačkog društva A.), podnijela građansku tužbu Općinskom sudu u Varaždinu protiv direktora (i jedinih dioničara) trgovačkog društva A., g. B.D. i gđe N.D., tražeći naknadu materijalne štete. U srpnju 2006. godine sud je presudio na korist tužiteljima. Posebice je naložio da B.D. i N.D. plate podnositeljici zahtjeva 2.556,46 eura (EUR).

U prosincu 2000. godine Općinsko državno odvjetništvo u Varaždinu optužilo je B.D.-a i N.D. pred Općinskim sudom u Varaždinu po nekoliko točaka optužnice za prijevare i za određen broj drugih kaznenih djela. Na kraju su proglašeni krivima za djela za koja su bili optuženi i osuđeni na četiri godine i četiri mjeseca, odnosno na četiri godine i dva mjeseca zatvora. Podnositeljica zahtjeva je sudjelovala u tom postupku kao oštećenica.

2. Kazneni postupak protiv B.D. zbog nanošenje tjelesne povrede

Dana 7. siječnja 2002. godine podnositeljicu zahtjeva je na ulici napao B.D., koji ju je jednom udario po licu zatvorenom šakom, uslijed čega je pretrpjela ozljede (modrica na nosu i slomljena hrskavica).

Dana 10. lipnja 2002. godine podnositeljica zahtjeva je podnijela optužni prijedlog Općinskom sudu u Varaždinu protiv B.D.-a optuživši ga za nanošenje lake tjelesne ozljede.

Dana 12. srpnja 2005. godine Općinski sud u Varaždinu proglasio je B.D.-a krivim i osudio ga na trideset pet dana zatvora.

Dana 3. listopada 2005. godine podnositeljica zahtjeva uložila je žalbu protiv prvostupanske presude. U svojoj je žalbi napisala, *inter alia*:

Od samog početka vođenja ovog postupka bila je očigledna pristranost gosp. sudac M., a što ću u žalbi i obrazložiti.

...
... u presudi sutkinja M. poklonila vjeru iskazu okrivljenika iz razloga jer je njegov iskaz logičan i neposredno uvjerljiv, ... Takav stav gosp. sudac mogu samo označiti očiglednom pristranošću.

...
Tek mi je tada bilo jasno zašto se gosp. sudac naprosto izživljavala kod ispitivanja mojih svjedoka o povredi koju mi je nanio šamarom okr. B.D. ...

...
Takvu izjavu je dao moj suprug S.M. 26. travnja 2005. ... a sve je to rezultat isprovociranosti mog supruga od strane gosp. sutkinje.

...
26. travnja 2005. g. zbog namjernog proteka roka od dva mjeseca glavna rasprava počinje iznova. ... B.D. predlaže da se imenovani svjedok (B.G.) na raspravu pozove i ispita na glavnoj raspravi. Naravno da se taj prijedlog D.B. usvaja, premda je gosp. sudac znala zašto B.D. nije došao na raspravu kada su svoje izjave dali i B.G. i S.M., ali B.D. ima zakonsko pravo diktirati tempo vođenja sudskog postupka... Kada je moj suprug opet trebao dati iskaz 26. travnja 2005. bio je toliko uzrujan da je o mojim povredama karikirano govorio, uveličavao ih, da bi na taj način iskalio svoj bijes na takvo vođenje – odugovlačenje – predmeta ako za ovakav jednostavan kazneni postupak treba zakazivati pet a možda i više rasprava. Inače sam već tada imala osjećaj da je gosp. sudac već presudu donijela, pa primivši 27. rujna 2005. ovakvu presudu uopće nisam bila iznenađena. Da je moj suprug bio vidno uzrujan primijetili su i prisutni zajmodavci u sudnici koji su taj cijeli postupak pratili..., i zgražali se nad ovakvim vođenjem sudskog postupka u kojem se pristranost gosp. sudac nije mogla sakriti.

...
... tvrdnja gosp. sudac ... gdje poklanja vjeru iskazu okrivljenika iz razloga jer je njegov iskaz logičan i neposredno uvjerljiv. ... jedino je važno da je okrivljeni B.D. pridobio povjerenje suda.

...
U ... (presudi) gosp. sudac opet krivo navodi „tužiteljica, S.M. i B.G. svi ulagači u trgovačko društvo oštećenika“..., prvo g. G. i ja smo zajmodavci, što je velika razlika od ulagača, a tu razliku bi gosp. sudac morala na radnom mjestu razlikovati.

...
U ... (presudi) vidljiva je očita pristranost gosp. sudac jer ne može se reći da je ista neiskusna, nestručna kad pristrano ocjenjuje moje raspoloženje prema okrivljeniku...

...
Sretan je okr. B.D. da je u gosp. sudac našao razumijevanje i zaštitu. Kako je mudro navedena u presudi izjava mog supruga i namjera iste, ali nije navela kada je dana ta izjava jer je moj suprug morao davati dva puta iskaz...

...
Da je u tom dijelu presude gosp. sudac opet presudila s određenom namjerom na moju štetu vidljivo je...

...
Molim Županijski sud u Varaždinu da moju žalbu dodijeli na rješavanje članovima vijeća koji nisu sudjelovali u rješavanju žalbi bračnog para D. u kaznenom postupku K-475/00, a to su suci: Z.P., D.K. i M.O., i to dana 17. veljače 2003., jer je njihova zaštita bračnog para D. i pristranost u donošenju presude bila očigledna, toj sjednici sam prisustvovala pa sam se u to sama uvjerila.

...
Ovakvim dugotrajnim sudskim postupkom i zakazivanjem nepotrebno 5 (pet) rasprava te pristranoj presudi u kojoj se na neki način opravdava čin fizičkog izživljavanja okr. B.D. na meni i namjerno nediktiranje njegove izjave u sudski

zapisnik „da mu nije žao što me je udario“, onda nije čudno da kod građana i mene osobno je prisutno mišljenje zbog pojedinih sudaca o korumpiranosti sudstva.

Dana 8. studenog 2005. godine Županijski sud u Varaždinu odbio je žalbu podnositeljice zahtjeva i potvrdio prvostupanjsku presudu.

3. Postupak zbog vrijeđanja suda

Nakon što je dovršilo prethodno ispitivanje žalbe podnositeljice zahtjeva od 3. listopada 2005. godine u naprijed navedenom kaznenom postupku, vijeće Županijskog suda u Varaždinu sastavljeno od sudaca I.M., S.M. i S.V. P. donijelo je odluku kojom je podnositeljici zahtjeva izreklo novčanu kaznu od 5.000 hrvatskih kuna (HRK) zbog vrijeđanja suda. Ta odluka, koja je dostavljena podnositeljici zahtjeva dana 22. studenog 2005. godine u svom mjerodavnom dijelu glasi kako slijedi:

„I. Na temelju čl. 73. st. 1. Zakona o kaznenom postupku ... privatna tužiteljica Ljerka Kovač ... zbog vrijeđanja suda u žalbi koju je podnijela protiv presude Općinskog suda u Varaždinu od 12. srpnja 2005. godine, ... kažnjava se novčanom kaznom u svoti od 5.000,00 kuna (pet tisuća kuna).

II. Navedenu novčanu kaznu privatna tužiteljica Ljerka Kovač dužna je platiti u roku od 6 (šest) mjeseci od dana pravomoćnosti ovog rješenja).

III. Ako privatna tužiteljica navedenu novčanu kaznu u svoti od 5.000,00 kuna (pet tisuća kuna) ne plati u cijelosti u roku od 6 (šest) mjeseci od pravomoćnosti ovog rješenja, novčana kazna će se temeljem čl. 157. Zakona o kaznenom postupku zamijeniti kaznom zatvora, koji će biti određen smislenom primjenom odredaba Kaznenog zakona.

Obrazloženje

Protiv presude Općinskog suda u Varaždinu od 12. srpnja 2005. godine ... žalbu je, uz okrivljenika B.D., podnijela i osobno privatna tužiteljica Ljerka Kovač.

Odlučujući o žalbi privatne tužiteljice ... dana 8. studenog 2005. godine, ovo vijeće je našlo, da je privatna tužiteljica u svojoj žalbi koju je podnijela protiv gore navedene presude Općinskog suda u Varaždinu, vrijeđala sud, pa kako je odredba čl. 73. st. 1. ZKP-a imperativna jer kaže – „sud će kazniti novčanom kaznom do 20.000,00 kuna“ – što znači, da je sud obvezan podnositelja podneska kazniti ukoliko vrijeđa sud, to je i ovo vijeće, našavši da je privatna tužiteljica vrijeđala sud, privatnu tužiteljicu kaznilo novčanom kaznom kao u izreci ovoga rješenja.

Naime, u svojoj žalbi privatna tužiteljica, uz ostalo, navodi uvredljive inkriminacije: ...“Od samog početka vođenja ovog postupka bila je **očigledna pristranost gosp. sudac M.**“ ... „Takav stav gosp. sudac mogu označiti samo **očiglednom pristranošću**“ ... „Tek mi je tada bilo jasno zašto se **gosp. sudac naprosto izivljavala** kod ispitivanja mojih svjedoka“ ... „Sve je to rezultat **isprovociranosti mog supruga od strane gosp. sutkinje**“ ... „Zbog **namjernog** proteka roka od dva mjeseca“ ... „al D. ima zakonsko **pravo diktirati tempo vođenja sudskog postupka**“ ... „iskalio svoj bijes na **takvo vođenje – odugovlačenje** ovog kaznenog postupka“ ... „inače sam već tada imala osjećaj da je **gosp. sudac već presudu donijela!!!!**, pa primivši 27.09.2005. godine ovakvu presudu **uopće nisam bila iznenađena!!!!**“ ... „**zgražam se nad ovakvim vođenjem sudskog postupka u kojem se pristranost gosp. sudac nije mogla sakriti**“ ... „Žalosno je ali još više **pristrana tvrdnja gosp. sudac...**“ ... „Jedino je važno da je okr. D. pridobio povjerenje suda“ ... „Tu razliku bi gosp. sudac morala **na tom radnom mjestu razlikovati**“ ... „Vidljiva je **očita pristranost gosp. sudac jer ne može se reći da je ista neiskusna, nestručna, kad pristrano ocjenjuje moje raspoloženje**“ ... „Sretan je okr. B.D. da je u gosp. sudac našao **razumijevanje i zaštitu**“ ... „Kako je **mudro navedena** u presudi izjava mog supruga i **namjera iste**“ ... „**Gosp. sudac opet presudila s određenom namjerom na moju štetu**“ ...

„Molim Županijski sud u Varaždinu da moju žalbu dodijeli na rješavanje članovima vijeća koji nisu sudjelovali u rješavanju žalbi bračnog para D. u kaznenom postupku K-475/00, a to su suci: Z.P., D.K. i M.O., i to dana 17. veljače 2003., jer je **njihova zaštita bračnog para Dolenc i pristranost u donošenju presude bila očigledna**, toj sjednici sam prisustvovala pa sam se u to sama uvjerila“ ... „**namjerno nediktiranje njegove izjave**“ ... „**nije čudno da kod građana i mene osobno je prisutno mišljenje zbog pojedinih sudaca o korumpiranosti sudstva**“ ... „nije nikakvo čudo da u našoj državi ne funkcionira pravni poredak, te da svakim danom sve više buja kriminal i nasilje“.

Po nalaženju ovoga vijeća, navedene **zacrnjene** riječi iz žalbe privatne tužiteljice po svom sadržaju su uvredljive i u sebi sadrže uvredljive aluzije kojima se, nema sumnje, dovode u pitanje, prvenstveno profesionalne sposobnosti uređujuće sutkinje Općinskog suda u Varaždinu, M.M., a zatim i sudaca Županijskog suda, čije je u stvari izuzeće tražila privatna tužiteljica u svojoj žalbi, Z.P., D.K. i M.O., kao očigledno, po ocjeni privatne tužiteljice, pristranih...

Po ocjeni ovoga vijeća, žalba privatne tužiteljice, u cjelini je uvredljiva i omalovažavajuća, a što se naročito odražava u naprijed navedenim navodima iz njezine žalbe, kod čega privatna tužiteljica izražava očiglednu nadmenost u odnosu na suce pa i pravosuđe općenito, njeno podcjenjivanje i dijeljenje lekcija svima, očigledno je. Ona omalovažava suce, što naročito dolazi do izražaja kada se privatna tužiteljica usuđuje za sutkinju M.M. reći da se **iživljavala** kod ispitivanja **njenih svjedoka** ... da se javnost **zgražavala nad načinom na koji je uređujuća sutkinja vodila postupak, da je žalosna i još više pristrana tvrdnja sutkinje**, da bi sutkinja na svom radnom mjestu morala razlikovati što je ulaganje, **jer da ista nije neiskusna i nestručna** kad pristrano ocjenjuje raspoloženje privatne tužiteljice, pa stoga nema sumnje, a po ocjeni ovoga vijeća, da privatna tužiteljica navedenim inkriminacijama u svojoj žalbi vrijeđa i omalovažava sud, pogotovo, što spomenuti navodi iz žalbe nisu neophodni u funkciji obrazlaganja istaknutih žalbenih osnova, a koje inkriminacije u sebi sadrže i uvredljive aluzije u profesionalnu sposobnost sudaca, kako ovog suda, tako i sutkinje M.M., čime i objektivno, privatna tužiteljica, narušava ugled suda.

S obzirom na niz inkriminacija iz žalbe privatne tužiteljice, kojima ona vrijeđa suce i proziva pojedine suce izražavajući vlastito mišljenje o prisutnosti i korumpiranosti pojedinih sudaca i sudstva uopće, to nema sumnje, da je ovo vijeće bilo obvezno u smislu čl. 73. st 1. ZKP, kazniti privatnu tužiteljicu novčanom kaznom.

Navedena novčana kazna ukazuje se adekvatnom inkriminacijama iz žalbe privatne tužiteljice – u njihovoj brojnosti i težini, a koju kaznu će privatna tužiteljica biti u mogućnosti platiti, iako je ... odbila naznačiti visinu mirovine ..., iz kojih podataka međutim je vidljivo da je ona vlasnica stana, pa i takvim odbijanjem, da naznači visinu svoje mirovine, što je inače dužna, samo ukazuje na svoju nadmenost i podcjenjivanje pojedinih sudaca i suda u cjelini.

Ovo vijeće je, međutim, izvršilo uvid u spis ... u kojem predmetu je (Ljerk Kovač) navela da joj mirovina iznosi 3.900,00 kuna, pa je ovaj sud kod odmjeravanja novčane kazne imao u vidu i podatke o visini mirovine privatne tužiteljice, pa stoga smatra da će ona ... biti u mogućnosti platiti novčanu kaznu od 5.000,00 kuna u roku od šest mjeseci, time, da će se navedena novčana kazna, ukoliko ne bude plaćena u cijelosti ili djelomično u navedenom roku, zamijeniti odgovarajućom kaznom zatvora, temeljem čl. 157. ZKP, a smislenom promjenom odredaba Kaznenog zakona.“

Dana 25. studenog 2005. godine podnositeljica zahtjeva je uložila žalbu protiv te odluke, tvrdeći, *inter alia*, da su primjedbe dane u njenoj žalbi od 3. listopada 2005. godine bile uzete izvan konteksta i da im cilj nije bio vrijeđati nego pobijati zakonitost prvostupanjske presude od 12. srpnja 2005. godine protiv koje se žalila. Dajući te primjedbe izrazila je svoje mišljenje i imala je razloga vjerovati da je to mišljenje valjano. Međutim, novčana joj je kazna izrečena samo zato što se usudila sumnjati u

nepristranost sutkinje M. i prigovoriti sucima za koje se smatralo da su nepogrešivi.

Dana 22. prosinca 2005. godine Vrhovni sud Republike Hrvatske odbio je žalbu podnositeljice zahtjeva i potvrdio prvostupanjsku odluku. Ta odluka Vrhovnog suda, koja je dostavljena podnositeljici zahtjeva dana 3. travnja 2006. godine u svom mjerodavnom dijelu glasi kako slijedi:

Ispravno je utvrdio sud prvog stupnja da je privatna tužiteljica Ljerka Kovač., u svojoj žalbi koju je podnijela protiv presude Općinskog suda u Varaždinu od 12. srpnja 2005. godine ... iskazala nepoštivanje sudačke funkcije i time uvrijedila sud.

Naime, činjenica je da se navodima predmetne žalbe, koji su posebno istaknuti u pobijanom rješenju, vrijeđa i omalovažava sud jer spomenute inkriminacije očito nisu bile neophodne u funkciji obrazlaganja istaknutih žalbenih osnova, a po svom sadržaju predstavljaju omalovažavajuće i uvredljive aluzije i izraze kojima se bez osnova dovode u sumnju profesionalne sposobnosti sudaca, vrijeđa sud u cjelini, izražava nadmenost u odnosu na suce i pravosuđe općenito i time objektivno narušava ugled suda.

Kako je sud, temeljem imperativne zakonske odredbe iz čl. 73. st. 1. ZKP, obavezan izreći novčanu kaznu kada utvrdi okolnosti te odredbe, to je privatnoj tužiteljici, u cilju izbjegavanja njenog eventualnog budućeg takvog i sličnog ponašanja, osnovano izrečena novčana kazna, kao mjera osiguranja discipline stranaka.

Stoga je žalba privatne tužiteljice, kojom se zapravo niti ne negira iznošenje uvredljivih izraza, neosnovana.

Suprotno navodima žalbe, visina izrečene novčane kazne u iznosu od 5.000,00 kuna (a prema čl. 73. st. 1. ZKP u rasponu visine do 20.000,00 kuna) pravilno je odmjerena u skladu s brojnošću, težinom i ozbiljnošću uvreda, imovinskim prilikama, te ukupnim dotadašnjim ponašanjem privatne tužiteljice, pri čemu se svakako mora imati u vidu da je pobijanim rješenjem određeno plaćanje izrečene novčane kazne u roku od šest mjeseci.

Dana 29. ožujka 2004. godine podnositeljica zahtjeva podnijela je ustavnu tužbu na temelju članka 62. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu protiv odluke Vrhovnog suda. Dana 26. lipnja 2006. godine Ustavni je sud odbacio ustavnu tužbu podnositeljice zahtjeva kako nedopuštenu i dostavio joj svoju presudu dana 15. srpnja 2006. godine. Presudio je da se pobijana odluka ne tiče osnovanosti predmeta i da kao takva nije podložna ustavnosudskom preispitivanju.

Podnositeljica zahtjeva je dana 19. rujna 2006. godine platila kaznu.

B. Mjerodavno domaće pravo

1. Ustavni Zakon o Ustavnom sudu

Mjerodavni dio Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske („Narodne novine“, br. 99/1999 od 29. rujna 1999. godine "Ustavni zakon o Ustavnom sudu"), kako je izmijenjen i dopunjen Izmjenama i dopunama iz 2002. godine (Ustavni zakon o izmjenama i dopunama Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske, („Narodne novine“, br. 29/2002 od 22. ožujka 2002. godine) koji je stupio na snagu 15. ožujka 2002. godine glasi kako slijedi:

Članak 62.

“1. Svatko može podnijeti Ustavnom sudu ustavnu tužbu ako smatra da mu je pojedinačnim aktom tijela državne vlasti, tijela jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave ili pravne osobe s javnim ovlastima, kojim je odlučeno o njegovim pravima i obvezama ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela, povrijeđeno ljudsko pravo ili temeljna sloboda zajamčena Ustavom, odnosno Ustavom zajamčeno pravo na lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu (u daljnjem tekstu: ustavno pravo).

2. Ako je zbog povrede ustavnih prava dopušten drugi pravni put, ustavna tužba može se podnijeti tek nakon što je taj pravni put iscrpljen.

3. U stvarima u kojima je dopušten upravni spor, odnosno revizija u parničnom ili izvanparničnom postupku, pravni put je iscrpljen nakon što je odlučeno i o tim pravnim sredstvima.”

2. *Zakon o kaznenom postupku*

Zakon o kaznenom postupku („Narodne novine“, br. 110/1997, 27/1998 (ispravak), 58/1999, 112/1999, 58/2002, 143/2002 (ispravak), 62/2003 (pročišćeni tekst) i 115/2006) u svom je mjerodavnom dijelu propisao kako slijedi:

Članak 73.

“1. Sud će kazniti novčanom kaznom do 20.000,00 kuna branitelja, opunomoćenika, zakonskog zastupnika, oštećenika, privatnog tužitelja, oštećenika kao tužitelja, svjedoka ili vještaka koji u podnesku ili u usmenoj riječi, odnosno na drugi način vrijeđa sud ili osobu koja sudjeluje u postupku. Rješenje o kažnjavanju donosi istražni sudac, odnosno vijeće pred kojim je dana izjava, a ako je ona učinjena u podnesku – sud koji o podnesku treba odlučiti. Protiv toga rješenja dopuštena je žalba. Ako državni odvjetnik ili osoba koja ga zastupa vrijeđa drugoga, o tome će se izvijestiti nadležni državni odvjetnik. Protiv takve je odluke uvijek dozvoljena žalba. ...

2. Kažnjavanje prema stavku 1. ovoga članka ne utječe na progon i izricanje kazne za kazneno djelo počinjeno vrijeđanjem.”

Članak 157.

„Kada novčana kazna, izrečena prema odredbama ovoga Zakona nije uplaćena u cijelosti ili djelomično u određenom roku, sud je može zamijeniti zatvorom koji će se odrediti smislenom primjenom odredaba Kaznenog zakona.“

3. *Kazneni zakon*

Članak 52., stavak 3. Kaznenog zakona („Narodne novine“, br. 110/97, s naknadnim izmjenama i dopunama) glasi kako slijedi:

“Novčana kazna zamjenjuje se u kaznu zatvora tako da se jedan dnevni dohodak zamjenjuje s jednim danom kazne zatvora, s time da najveća mjera kazne zatvora kojom je zamijenjena novčana kazna ne može biti dulja od dvanaest mjeseci. ”

Prema praksi domaćih sudova, prije nego što donese odluku da novčanu kaznu pretvori u kaznu zatvora sud mora pozvati i saslušati kažnjenu osobu. Protiv ove odluke uvijek je dozvoljena žalba (vidi, na primjer, odluku Vrhovnog suda br. KŽ 443/08-3 od 21. svibnja 2008.).

PRIGOVORI

1. Podnositeljica zahtjeva prigovara na temelju članaka 9. i 10. Konvencije novčanoj kazni koja joj je izrečena zbog vrijeđanja suda.

2. Podnositeljica zahtjeva također prigovara na temelju članka 6., stavka 1. Konvencije da je postupak zbog vrijeđanja suda protiv nje bio nepošten i prigovara njegovom ishodu. Posebice prigovara da su odluku kojom joj je izrečena novčana kazna donijeli suci koji su smatrali da su njene primjedbe bile uvredljive, *inter alia*, drugim sucima istoga suda.

PRAVO

A. Navodna povreda članka 10. Konvencije

Podnositeljica zahtjeva prigovara temeljem članaka 9. i 10. Konvencije da su domaći sudovi time što su joj izrekli novčanu kaznu zbog mišljenja koja je izrazila u svojoj žalbi od 3. listopada 2005. godine povrijedili njenu slobodu mišljenja i slobodu izražavanja.

Vlada osporava tu tvrdnju.

Sud primjećuje da se situacija kojoj se prigovara tiče prava na iznošenje informacija i ideja, tj. izražavanja mišljenja, koje je zaštićeno člankom 10. Konvencije, a ne slobode mišljenja zaštićene člankom 9. Stoga se ovaj prigovor treba ispitati samo temeljem članka 10. Konvencije, koji u mjerodavnom dijelu glasi kako slijedi:

“1. Svatko ima pravo na slobodu izražavanja. To pravo obuhvaća slobodu mišljenja i slobodu primanja i širenja informacija i ideja bez miješanja javne vlasti.....

2. Kako ostvarivanje tih sloboda donosi sa sobom i dužnosti i odgovornosti, ono može biti podvrgnuto formalnostima, uvjetima, ograničenjima ili kaznama propisanim zakonom, koji su u demokratskom društvu nužni radiočuvanja autoriteta i nepristranosti sudbene vlasti.

Vlada osporava dopuštenost ovoga prigovora s dvije osnove. Tvrdi da podnositeljica zahtjeva nije udovoljila zahtjevu šestomjesečnog roka i da je u svakom slučaju ovaj prigovor očigledno neosnovan.

Je li prigovor očigledno neosnovan

(a) Tvrdnje stranaka

(i) Vlada

Vlada priznaje da je izricanje novčane kazne za vrijeđanje suda predstavljalo miješanje u pravo podnositeljice zahtjeva na slobodu izražavanja. Međutim, tvrdi da je to miješanje bilo u skladu sa zakonom, da je težilo ostvariti legitiman cilj i da je bilo nužno u demokratskom društvu. Odluka kojom je podnositeljici zahtjeva izrečena novčana kazna donesena je na temelju članka 73., stavka 1. Zakona o kaznenom postupku te joj je cilj bio očuvanje autoriteta sudbene vlasti.

Vlada također smatra da je miješanje bilo razmjerno svom cilju iz slijedećih razloga.

Kao prvo, miješanje kojemu se prigovara tiče se novčane kazne izrečene tijekom kaznenog postupka zbog vrijeđanja suda. Svrha je takvih novčanih kazni provesti stegu stranka i odvratiti ih od sličnog nepropisnog ponašanja u budućnosti. Postupak je vođen u skladu sa svim postupovnim jamstvima koja su zaštitna sredstva poštenog suđenja. Podnositeljica zahtjeva je imala priliku iskoristiti pravno sredstvo protiv odluke kojom joj je izrečena novčana kazna, a koje je ona i iskoristila, te je o njenoj žalbi odlučivao Vrhovni sud. Za razliku od predmeta *Kyprianou* (vidi predmet *Kyprianou v. Cyprus* [GC], br. 73797/01, ECHR 2005-XIII) u kojemu je podnositelju zahtjeva izrečena novčana kazna zbog vrijeđanja suda za mišljenje izraženo na ročištu, u ovome je predmetu podnositeljici zahtjeva izrečena novčana kazna zbog vrijeđanja suda u njenoj žalbi, tj. nakon što su se dogodili događaji koji su izazvali njeno nezadovoljstvo.

Kao drugo, podnositeljica zahtjeva je mogla izraziti svoje nezadovoljstvo s načinom na koji se postupalo s njenim predmetom tijekom prvostupanjskog postupka. Na primjer, ako je vjerovala da je prvostupanjska sutkinja bila pristrana, mogla je tražiti njeno izuzeće. Umjesto toga, ona je u svojoj žalbi dovela u pitanje profesionalne kvalitete prvostupanjske sutkinje, kao i moralnu čestitost određenih sudaca drugostupanjskog suda, aludirajući na pristranost i korupciju u sudstvu. Iz navedenog jasno proizlazi da podnositeljici zahtjeva nije ničim ograničeno pravo da izrazi svoje neslaganje s prvostupanjskom odlukom, s načinom na koji je bio vođen postupak i s ponašanjem sutkinje kojoj je njen predmet bio dodijeljen u rad. Sporan je jedino način na koji je podnositeljica zahtjeva to učinila, tj. nepriličnim izjavama koje, tvrdi Vlada, predstavljaju vrijeđanje suda.

I na kraju, Vlada primjećuje da podnositeljici zahtjeva nije izrečena najveća moguća kazna, te protiv nje nije pokrenut ni kazneni postupak. Stoga izricanje novčane kazne u okolnostima ovoga predmeta predstavlja najblaži oblik miješanja u njenu slobodu izražavanja. Izrečena novčana kazna je razmjerna cilju koji se nastojalo ostvariti (održavanje autoriteta sudstva) i težini nepropisnog ponašanja podnositeljice zahtjeva. S tim u vezi Vlada tvrdi da je razmjernost sankcije u najvećoj mjeri stvar koja spada u slobodu procjene država ugovornica. Usto, domaći sud nije odmah proveo ovrhu svoje odluke, nego je omogućio podnositeljici zahtjeva da novčanu kaznu plati u roku od šest mjeseci. Plaćanje se moglo izvršiti i u jednakim mjesečnim ratama. Podnositeljica zahtjeva je platila novčanu kaznu dana 19. rujna 2006. godine, tj. gotovo deset mjeseci nakon što je odluka kojom je izrečena kazna postala pravomoćna.

U svjetlu naprijed navedenog, Vlada smatra da je miješanje u ovom predmetu bilo "nužno u demokratskom društvu", te stoga nije protivno članku 10. Konvencije. Stoga poziva Sud da utvrdi da je prigovor podnositeljice zahtjeva nedopušten kao očigledno neosnovan.

(ii) Podnositeljica zahtjeva

Podnositeljica zahtjeva prvo tvrdi da se njene radnje treba gledati u kontekstu posebne situacije u kojoj se našla. Ona je, zajedno s trideset osam drugih građana, izgubila svoju životnu uštedevinu u ukupnom iznosu od

5.000.000 njemačkih maraka (DEM) zbog prijevare koju su organizirali B.D. i njegova supruga, i za koju su proglašeni krivima i osuđeni u odvojenom kaznenom postupku pred Županijskom sudu u Varaždinu. Kao da nije bilo dovoljno što je izgubila 5.000 DEM, koje joj nikada nisu vraćene, B.D. ju je i fizički napao, uz izražavanje arogancije i superiornosti te uz ponižavajuće ponašanje prema njoj i ostalim građanima koji su mu povjeroili svoj novac. Podnositeljica zahtjeva je bila u posebnom stanju psihičkog trpljenja i očekivala je da će Općinski sud u Varaždinu u naprijed navedenom kaznenom postupku zbog tjelesne povrede sankcionirati manevre B.D. kojima je odugovlačio postupak, te joj dati odgovarajuću pravnu zaštitu, a B.D.-u izreći odgovarajuću kaznu. Vidjevši da je sud tolerirao B.D.-ove taktike za odugovlačenje, da nije zaštitio podnositeljicu zahtjeva kao žrtvu i da je mu na kraju izrekao vrlo blagu kaznu od samo trideset pet dana zatvora, bilo je razumljivo da je ona u svojoj žalbi od 3. listopada 2005. godine žestoko izrazila svoje nezadovoljstvo prvostupanjskom presudom i načinom na koji je bio vođen postupak.

Podnositeljica zahtjeva nadalje tvrdi da cilj njenih primjedbi nije bio uvrijediti sutkinju M. nego da su te primjedbe bile način za izražavanje njenog nezadovoljstva prvostupanjskom odlukom i vođenjem postupka, te da im je cilj bio ukazati da je sutkinja bila pristrana. Usprkos tome, Županijski sud u Varaždinu i Vrhovni sud odbili su razmotriti njene primjedbe u tom kontekstu. U odgovoru na tvrdnju Vlade da je podnositeljica zahtjeva mogla zatražiti izuzeće sutkinje M. tijekom prvostupanjskog postupka, ona tvrdi da je pristranost sutkinje postala očigledna tek nakon što je pročitala prvostupanjsku presudu.

I na kraju, podnositeljica zahtjeva tvrdi da je novčana kazna koja joj je izrečena prekomjerna. Ta je kazna na nju duboko utjecala, i emotivno i financijski. Nakon što je izgubila svoju životnu uštedevinu zbog prijevare koju je izvršio B.D. i nakon što ju je ono istukao, novčana kazna koja joj je izrečena zbog vrijeđanja suda nije samo dalje pogoršala njeno loše financijsko stanje nego je u njoj izazvala i duboki osjećaj nepravde. Novčana kazna koja joj je izrečena znatno premašuje njenu mjesečnu mirovinu, koja joj je jedini izvor prihoda, te je u stvari jednaka njenim tromjesečnim životnim troškovima.

S obzirom na naprijed navedeno, podnositeljica zahtjeva je pozvala Sud da utvrdi da su, izrekavši joj novčanu kaznu o kojoj je riječ, domaći sudovi povrijedili članak 10. Konvencije.

(b) Ocjena Suda

Sud ponavlja da je članak 10. primjenjiv ne samo na "informacije" ili "ideje" koje su blagonaklono prihvaćene ili se ne smatraju uvredljivima ili ne izazivaju nikakvu reakciju, nego i na one koje vrijeđaju, šokiraju ili uznemiruju (vidi, na primjer, predmet *Kubli protiv Švicarske* (odl.), br. 50364/99, 21. veljače 2002. godine). Nadalje, sloboda izražavanja ne štiti samo bit izraženih ideja i informacija, nego i oblik u kojemu su prenesene (vidi, na primjer, predmet *Mariapori protiv Finske*, br. 37751/07, stavak 62., 6. srpnja 2010. godine i naprijed citirani predmet *Kyprianou*, stavak 174.). Sud stoga smatra da izricanje novčane kazne podnositeljici zahtjeva za

vrijeđanje suda u ovome predmetu predstavlja miješanje u njenu slobodu izražavanja, zajamčenu člankom 10., stavkom 1. Konvencije.

Sud nadalje ponavlja s tim u vezi da ovaj članak ne jamči potpuno neograničenu slobodu izražavanja, te da izvršavanje te slobode nosi sa sobom "dužnosti i odgovornosti" (vidi, na primjer, predmet *Europapress Holding d.o.o. protiv Hrvatske*, br. 25333/06, stavak 58., 22. listopada 2009.). Kao što je navedeno u članku 10., stavku 2. ova je sloboda podložna iznimkama, koje međutim moraju biti strogo tumačene, a to postoji li potreba za nekim ograničenjem treba uvjerljivo utvrditi (vidi, na primjer, predmet *Kalka protiv Poljske*, br. 43425/98, stavak 32., 27. svibnja 2003. i naprijed citirani predmet *Kubli*). Osobito, sloboda izražavanja stranaka u sudnici nije neograničena, i određeni interesi, kao što je autoritet sudbene vlasti, dovoljno su važni da opravdavaju ograničenja ove slobode (vidi predmet *Mariapori*, loc. cit.).

Sud u tom pogledu nalazi da je u ovome predmetu miješanje u slobodu izražavanja podnositeljice zahtjeva bilo propisano zakonom, i to člankom 73., stavkom 1. Zakona o parničnom postupku te da se njime težilo ostvariti legitiman cilj održavanja autoriteta sudbene vlasti u smislu članka 10., stavka 2. Konvencije. Stoga je jedino pitanje koje Sud treba utvrditi je li to miješanje bilo "nužno u demokratskom društvu". Pri tome Sud mora utvrditi je li s obzirom na činjenice ovoga predmeta postignuta poštena ravnoteža između, s jedne strane, potrebe da se zaštiti autoritet sudbene vlasti i, s druge strane, zaštite slobode izražavanja podnositeljice zahtjeva.

Test "nužno u demokratskom društvu" traži da Sud utvrdi je li miješanje kojemu se prigovara odgovaralo "snažno prisutnoj društvenoj potrebi". Države ugovornice uživaju određenu slobodu procjene kad ocjenjuju postoji li takva potreba, ali ta sloboda procjene ide ruku pod ruku s europskim nadzorom, obuhvaćajući i zakonodavstvo i odluke koje ga primjenjuju, čak i one koje je donio neovisni sud. Sud je stoga ovlašten donijeti konačnu odluku o tome može li se "ograničenje" pomiriti sa slobodom izražavanja, kako je ona zaštićena člankom 10. (vidi, na primjer, naprijed citirane predmete *Kyprianou*, stavak 170. i *Skalka*, stavak 33., 27. svibnja 2003. godine).

U izvršavanju svoje nadzorne nadležnosti Sud mora gledati na pobijano miješanje u svjetlu predmeta u cjelini, uključujući i sadržaj primjedbi koje su dane protiv podnositelja zahtjeva i kontekst u kojemu su dane. Osobito mora utvrditi je li miješanje o kojemu je riječ "razmjerno legitimnom cilju koji se teži ostvariti" i jesu li razlozi koje navode nacionalne vlasti kako bi ga opravdale "mjerodavni i dostatni". Pri tome se Sud mora uvjeriti da su nacionalne vlasti primijenile standarde koji su u skladu s načelima sadržanima u članku 10. i, štoviše, da se ti standardi osnivaju na prihvatljivoj ocjeni mjerodavnih činjenica (vidi, na primjer, predmete *Nikula protiv Finske*, br. 31611/96, stavak 44., ECHR 2002II, i *Skalka*, naprijed citirano, stavak 35.).

Izraz "autoritet sudbene vlasti" osobito sadrži i pojam da sudovi jesu primjereni forum za utvrđivanje zakonitih prava i obveza i rješavanje sporova koji se na njih odnose, te da ih kao takve prihvaća i šira javnost, i nadalje, da šira javnost poštuje sposobnost sudova da ispune tu funkciju i ima u njih povjerenje (vidi predmet *Sunday Times protiv Ujedinjene Kraljevine* (br. 1), 26. travnja 1979., stavak 55., Serija A br. 30). Rad

sudova, koji su jamci pravde i koji imaju temeljnu ulogu u državi vladavine prava, treba uživati povjerenje javnosti. Stoga ga treba štititi od neutemeljenih napada. Međutim, sudovi, kao i sve ostale javne institucije, nisu imuni na kritiku i kontrolu (vidi predmet *Skalka*, naprijed citirano, stavak 34.). Stoga, iako stranke svakako imaju pravo davati primjedbe na pravosuđe kako bi zaštitile svoja prava, njihova kritika nikada ne smije prijeći određene granice (vidi predmet *Saday protiv Turske*, br. 32458/96, stavak 43., 30 ožujka 2006). Osobito treba jasno razlikovati kritiku i uvredu. Ako je jedina namjera bilo kojeg oblika izražavanja uvrijediti sud, ili članove suda, odgovarajuća sankcija neće, u načelu, predstavljati povredu članka 10. Konvencije (vidi predmet *Kalka*, loc. cit.).

Županijski sud u Varaždinu u ovome je predmetu u svojoj odluci od 8. studenog 2005. utvrdio da su izjave koje je podnositeljica zahtjeva dala u svojoj žalbi od 3. listopada 2005. godine bile uvredljive za sutkinju M., tri suca Županijskog suda u Varaždinu i za sud kao instituciju. Ovaj je nalaz potvrdio Vrhovni sud u svojoj odluci od 22. prosinca 2005. godine.

Sud ne vidi nikakav razlog da drugačije presudi, jer se ovaj predmet, u kojemu je podnositeljica zahtjeva izjavila, *inter alia*, da je sutkinja M. dala oduška svojim instinktima i zlostavljala svjedoke, može usporediti s predmetima u kojima su organi Konvencije utvrdili da su izjave podnositelja zahtjeva bile uvredljive (vidi, na primjer, predmet *Saday*, naprijed citirano, u kojemu je okrivljenik opisao tursko sudstvo kao "mučitelje u sudskim odorama"; *W.R. protiv Austrije*, br. 26602/95, odluka Komisije od 30. lipnja 1997., u kojoj je branitelj opisao mišljenje suca kao "komično" i *Mahler protiv Njemačke*, br. 29045/95, odluka Komisije od 14. siječnja 1998., u kojem je branitelj tvrdio da je državni odvjetnik sastavio optužnicu "u stanju potpunog otrovanja"). U ovome predmetu pobijane izjave, izrečene na omalovažavajući i drzak način, nisu bile samo kritika prvostupanjske presude od 12. srpnja 2005. godine i načina na koji je sutkinja M. vodila postupak, nego su, kao što su utvrdili i domaći sudovi, sadržavale otvorene optužbe o pristranosti i korupciji kao i insinuacije koje su dovodile u pitanje njene profesionalne kvalitete. Nema ničega što bi navodilo na zaključak da podnositeljica zahtjeva nije mogla uložiti prigovor koji sadrži bit njene kritike bez upotrebe pobijanog izričaja (vidi predmet *A. protiv Finske* (odl.), br. 44998/98, 8. siječnja 2004. godine).

Nadalje, pri procjeni razmjernosti miješanja, narav i težina izrečene sankcije također su čimbenici koje treba uzeti u obzir (vidi, na primjer, predmet *Keller protiv Mađarske* (odl.), br. 33352/02, 4. travnja 2006. i *Kwiecień protiv Poljske*, br. 51744/99, stavak 56., ECHR 2007I). U tom pogledu Sud bilježi da je podnositeljici zahtjeva u ovome predmetu izrečena novčana kazna od 5.000 HRK, tj. jedna četvrtina najveće moguće kazne iz članka 73., stavka 1. Zakona o kaznenom postupku. Sud smatra da se ovaj iznos, u konkretnim okolnostima ovoga predmeta, ne čini prekomjernim s obzirom na prirodu primjedbi podnositeljice zahtjeva i činjenicu da joj je naloženo da kaznu plati u roku od šest mjeseci.

U svjetlu naprijed navedenog, Sud smatra da su razlozi koje su dali domaći sudovi u potporu svojih odluka "mjerodavni i dostatni" i da novčana kazna izrečena podnositeljici zahtjeva nije nerazmjerna legitimnom cilju koji se teži ostvariti, održavanju autoriteta sudbene vlasti. Stoga je miješanje

u slobodu izražavanja podnositeljice zahtjeva bilo "nužno u demokratskom društvu".

Slijedi da je ovaj prigovor nedopušten temeljem članka 35., stavka 3. (a) Konvencije kao očigledno neosnovan, te da ga stoga treba odbiti na temelju članka 35., stavka 4. Konvencije.

S obzirom na ovaj zaključak, Sud ne nalazi potrebnim odvojeno ispitati preostali prigovor Vlade koji se odnosi na nedopuštenost na osnovi nepoštivanja pravila o šest mjeseci.

B. Navodna povreda članka 6., stavka 1. Konvencije

Podnositeljica zahtjeva nadalje prigovara da je postupak vođen protiv nje zbog vrijeđanja suda bio nepošten i prigovara ishodu toga postupka. Posebice prigovara da Županijski sud u Varaždinu nije bio nepristran jer su odluku kojom joj je izrečena novčana kazna donijeli suci koji su smatrali da su njene primjedbe uvredljive za druge suce istoga suda. Pozvala se na članak 6, stavak 1. Konvencije koji u mjerodavnom dijelu glasi kako slijedi:

„... u slučaju podizanja optužnice za kazneno djelo protiv njega svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično ... ispita njegov slučaj.“

Vlada osporava dopuštenost ovoga prigovora s četiri osnove. Tvrdi da članak 6., stavak 1. Konvencije nije primjenjiv na postupak zbog vrijeđanja suda protiv podnositeljice zahtjeva, da ona nije iscrpila sva dostupna domaća pravna sredstva i da nije poštovala pravilo o šest mjeseci, te da je ovaj prigovor u svakom slučaju očigledno neosnovan.

Primjenjivost

(a) Tvrdnje stranaka

Vlada tvrdi da "kazneni" vid članka 6. nije primjenjiv na ovaj predmet. Pozivajući se na sudsku praksu Suda, osobito na presude u predmetima *Ravnsborg* i *Putz* (vidi predmet *Ravnsborg protiv Švedske*, 23. ožujka 1994., Serija A, br. 283B, i *Putz protiv Austrije*, 22. veljače 1996., *Reports of Judgments and Decisions*, 1996-I), Vlada tvrdi da mjere koje su naložili sudovi na temelju pravila koja sankcioniraju nepropisno ponašanje u sudskom postupku ne spadaju pod članak 6. Konvencije, budući da su srodne izvršavanju stegovnih ovlasti.

Vlada osobito tvrdi da predmet podnositeljice zahtjeva ne zadovoljava niti jedan kriterij koji je Sud razvio u predmetima zbog vrijeđanja suda, i to zakonsko razvrstavanje djela u domaćem pravu, narav djela te narav i težinu kazne.

Kao prvo, izricanje novčane kazne za vrijeđanje suda propisano je Zakonom o kaznenom postupku, s jedinom namjerom da se zadrži postupovna stega stranaka u kaznenom postupku.

Kao drugo, vrijeđanje suda, za koje je podnositeljici zahtjeva izrečena novčana kazna, ne predstavlja kazneno djelo prema hrvatskom pravu, niti je krivnja počinitelja utvrđena prema kriterijima kaznenog prava. Također, svrha izricanja novčane kazne za vrijeđanje suda nije ista kao i svrha

izricanja sankcija na temelju Kaznenog zakona, jer je to stegovna mjera protiv nepropisnog ponašanja u sudskom postupku.

Kao treće, podnositeljica zahtjeva se nije izložila riziku lišenja slobode ili riziku da bude kažnjena za kazneno djelo. Nije joj izrečena najveća moguća novčana kazna, a novčana kazna koja joj je izrečena bila razmjerna njenom nepropisnom ponašanju. Novčana kazna izrečena temeljem članka 73. Zakona o kaznenom postupku može se pretvoriti u kaznu zatvora samo ako se ne može naplatiti od počinitelja. Za razliku od novčane kazne izrečene za kazneno djelo, pretvaranje novčane kazne izrečene temeljem članka 73. Zakona o kaznenom postupku nije automatsko, već je podložno preispitivanju od strane suda. Ova kazna nije unesena u nikakvu evidenciju, te podnositeljica zahtjeva nije trpjela nikakve druge posljedice osim plaćanja novčane kazne.

S obzirom na naprijed navedeno, Vlada smatra da članak 6. nije primjenjiv na ovaj predmet.

Podnositeljica zahtjeva nije o tom pitanju dala nikakve konkretne primjedbe. Međutim, iz njenih tvrdnji slijedi kako ona smatra da je članak 6. primjenjiv.

(b) Ocjena Suda

Sud smatra da prvo treba ispitati predstavlja li novčana kazna za vrijeđanje suda koju je podnositeljici zahtjeva izrekao Županijski sud u Varaždinu odluku o nekom pravu ili obvezi podnositeljice zahtjeva građanske naravi. Sud ponavlja da pitanje primjenjuje li se kaznena glava članka 6. na postupak zbog vrijeđanja suda treba ocijeniti u svjetlu tri alternativna kriterija koje je Sud iznio u predmetu *Engel* (vidi predmet *Engel i ostali protiv Nizozemske*, 8. lipnja 1976., stavak 82., Serija A br. 22): (a) razvrstavanje djela u domaćem pravu, (b) narav djela i (c) narav i stupanj težine kazne kojoj se dotična osoba izaže (vidi predmet *Ravnsborg*, naprijed citirano, stavak 30; *Putz*, naprijed citirano, stavak 31; *T. protiv Austrije*, br. 27783/95, stavak 61., ECHR 2000XI; *Kubli*, naprijed citirano; *Jurík protiv Slovačke* (odl.), br. 50237/99, 18. ožujka 2003.; *Kyprianou*, naprijed citirano, stavak 31; *Zaicevs protiv Latvije*, br. 65022/01, stavak 31., ECHR 2007IX (izvatci) i *Veriter*, naprijed citirano).

Glede pravnog razvrstavanja djela na temelju domaćeg prava, Sud primjećuje da ponašanje za koje je podnositeljici zahtjeva izrečena novčana kazna nije u hrvatskom pravu formalno razvrstano kao kazneno djelo. Ovo slijedi iz činjenice da se novčana kazna izrečena podnositeljici zahtjeva osnivala na članku 73., stavku 1. Zakona o parničnom postupku, a ne na odredbama Kaznenog zakona, da se ta novčana kazna ne unosi u kaznenu evidenciju i da njen iznos ne ovisi o prihodima, kao što je to slučaj u kaznenom pravu (vidi, *mutatis mutandis*, predmet *Ravnsborg*, naprijed citirano, stavak 33.; *Putz*, naprijed citirano, stavak 32.; *Kubli*, naprijed citirano; *R.T. protiv Austrije*, br. 27783/95, izvješće Komisije od 8. rujna 1999., neizvješteno, stavak 78. i *Veriter*, naprijed citirano, str. 101-02).

Glede naravi djela o kojemu je riječ, Sud ponavlja da su pravila koja omogućuju sudu sankcionirati nepropisno ponašanje u postupku pred njim zajednička značajka pravnih sustava država ugovornica. Takva se pravila i sankcije izvode iz prijeko potrebne ovlasti suda da osigura pravilno i uredno

funkcioniranje postupka pred njim. Mjere koje određuju sudovi na temelju takvih pravila srodnije su izvršavanju stegovnih ovlasti nego izricanju kazne za počinjenje kaznenog djela. Vrsta zabranjenog ponašanja za koje je podnositeljici zahtjeva u ovome predmetu izrečena novčana kazna u načelu spada izvan dosega članka 6. Konvencije. Sudovi možda trebaju odgovoriti na takvo ponašanje čak i ako nije niti potrebno niti izvedivo podnositi kaznenu prijavu protiv dotične osobe (vidi predmet *Ravnsborg*, naprijed citirano, stavak 34.; *Putz*, naprijed citirano, stavak 33.; *Kubli*, naprijed citirano; *Jurík*, naprijed citirano; *R.T. protiv Austrije*, naprijed citirano, stavak 79. i *Veriter*, naprijed citirano, str. 102). Sud ne vidi nikakav razlog da na drugačiji način ocijeni novčanu kaznu izrečenu podnositeljici zahtjeva.

Glede naravi i težine kazne, Sud prvo ponavlja da bez obzira na ne-kazneni značaj zabranjenog lošeg ponašanja, narav i stupanj težine kazne kojoj se dotična osoba izlaže može stvar dovesti u kategoriju "kaznenih" stvari (vidi predmet *Ravnsborg*, naprijed citirano, stavak 35.; *Putz*, naprijed citirano, stavak 34.; *Kubli*, naprijed citirano; *Balyuk protiv Ukrajine* (odl.), br. 17696/02, 6. rujna 2005. i *Veriter*, naprijed citirano, str.102).

Podnositeljici zahtjeva je u ovome predmetu izrečena novčana kazna od 5.000 HRK, dok je najveća moguća kazna kojoj se izložila na temelju članka 73., stavka 1. Zakona o kaznenom postupku bila 20.000 HRK. Po mišljenju Suda, niti razmjerno mala izrečena novčana kazna niti mogući iznos novčane kazne ne dosežu razinu koja bi je činila "kaznenom" sankcijom (vidi predmet, *mutatis mutandis*, *Ravnsborg*, loc. cit., stavak 35.; *Kubli*, naprijed citirano). Kako je već zabilježeno, za razliku od redovnih novčanih kazni, ova o kojoj je riječ nije unesena ni u koju kaznenu evidenciju (vidi, *mutatis mutandis*, predmet *Ravnsborg*, loc. cit., stavak 35.; *Putz*, naprijed citirano, stavak 37.; *Kubli*, naprijed citirano i *Veriter*, naprijed citirano, str. 102). Nadalje, iako je istina da se temeljem članka 157. Zakona o kaznenom postupku novčana kazna može pretvoriti u zatvorsku kaznu, takva mogućnost sama po sebi ne čini tu kaznu dovoljno strogom da bi pokrenula primjenjivosti članka 6. na temelju njegove "kaznene glave". Ono što je važno je to da se novčana kazna koju je naloženo platiti podnositeljici zahtjeva u ovome predmetu ne može automatski pretvoriti u zatvorsku kaznu (vidi, *mutatis mutandis*, naprijed citirani predmet *Balyuk*) budući da se može pretvoriti u zatvorsku kaznu samo u ograničenim okolnostima, ako novčana kazna nije plaćena (vidi gore, i *mutatis mutandis*, naprijed citirani predmet *Putz*, stavak 37. i naprijed citirani predmet *Kubli*). Štoviše, prema praksi domaćih sudova, odluka da se novčana kazna pretvori u kaznu zatvora može se donijeti tek nakon saslušanja podnositelja zahtjeva koji bi također imao i pravo žalbe protiv takve odluke (vidi stavak 23. ove presude i predmet *Ravnsborg*, naprijed citirano, stavak 35; vidi također, obratnim podrazumijevanjem, predmet *T. protiv Austrije*, naprijed citirano, stavak 66.). I na kraju, Sud bilježi da su domaći sudovi dozvolili podnositeljici zahtjeva da plati novčanu kaznu u roku od šest mjeseci i da iako ju je platila gotovo deset mjeseci nakon što je odluka kojom joj je ta novčana kazna izrečena postala pravomoćna, ti sudovi nikada nisu razmatrali pretvaranje novčane kazne u kaznu zatvora.

S obzirom na ove čimbenike, i u svjetlu stegovne naravi djela (vidi stavak 66. ove presude), Sud smatra da kazna kojoj se podnositeljica

zahtjeva izložila nije dovoljno stroga da bi dovela u igru kaznenu glavu članka 6., stavka 1. Konvencije (vidi, *mutatis mutandis*, predmet *Brown protiv Ujedinjene Kraljevine* (odl.), br. 38644/97, 24. studenog 1998.).

U svjetlu prednjih razmatranja, Sud nalazi da se postupak koji je doveo do izricanja naprijed navedene novčane kazne podnositeljici zahtjeva nije ticao odlučivanja o "kaznenoj optužbi" u smislu članka 6., stavka 1. Konvencije. Stoga se jamstva te odredbe ne protežu na ovaj postupak.

Slijedi da je ovaj prigovor nespojiv s odredbama Konvencije *ratione materiae* u smislu članka 35., stavka 3. Konvencije i da ga stoga treba odbiti na temelju članka 35., stavka 4.

S obzirom na ovaj zaključak, Sud ne nalazi potrebnim odvojeno ispitati preostale prigovore Vlade koji se odnose na nedopuštenost.

Iz tih razloga Sud jednoglasno

Utvrdjuje da je zahtjev nedopušten.

Søren Nielsen
tajnik

Anatoly Kovler
predsjednik